

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО УКРАЇНИ
З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

Н А К А З

від _____ 2025 р.

Київ

№ _____

Про затвердження типової загальної короткострокової програми підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування «Правосуддя перехідного періоду в професійній діяльності публічних службовців: практичний вимір»

Відповідно до підпункту 35 пункту 4, пункту 9 Положення про Національне агентство України з питань державної служби, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01 жовтня 2014 року № 500, пункту 12 Положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 лютого 2019 року № 106,

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити типову загальну короткострокову програму підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування «Правосуддя перехідного періоду в професійній діяльності публічних службовців: практичний вимір» (далі – Типова програма), що додається.

2. Генеральному департаменту з питань професійного розвитку державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування забезпечити оприлюднення Типової програми на офіційному вебсайті НАДС та вебпорталі управління знаннями у сфері професійного навчання «Портал управління знаннями».

3. Рекомендувати суб'єктам надання освітніх послуг у сфері професійного навчання (провайдерам) розробляти загальні короткострокові програми підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування з питань правосуддя перехідного періоду на основі Типової програми.

UB
НАДС
№77-25 від 12.06.2025
КЕП: Аллошина Н. О. 12.06.2025 16:52
3FAA9288358EC0030400000086E5290057DAD500

4. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Голова

Наталія АЛЮШИНА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Національного агентства України
з питань державної служби

_____ 2025 року № _____

**НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО УКРАЇНИ
З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ**

**ТИПОВА ЗАГАЛЬНА КОРОТКОСТРОКОВА ПРОГРАМА
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ
ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ
«ПРАВОСУДДЯ ПЕРЕХІДНОГО ПЕРІОДУ В ПРОФЕСІЙНІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ: ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР»**

Шифр програми ТЗК/2025/002

Рік запровадження програми: 2025

Програму затверджено: наказ НАДС від _____ 2025 року № _____

ПРОФІЛЬ ПРОГРАМИ

1. Загальна інформація	
Назва програми	Типова загальна короткострокова програма підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування «Правосуддя перехідного періоду в професійній діяльності публічних службовців: практичний вимір»
Шифр програми	ТЗК/2025/002
Тип програми за змістом	загальна
Форма(и) навчання	змішана (очно-дистанційна) або дистанційна ¹
Цільова група	державні службовці, які займають посади державної служби категорій «Б» і «В», посадові особи місцевого самоврядування, які займають посади третьої-сьомої категорій посад в органах місцевого самоврядування
Передумови навчання за програмою	
Найменування замовника освітніх послуг у сфері професійного навчання за програмою ²	
Найменування партнера (партнерів) програми	
Обсяг програми	1 кредит ЄКТС ²
Тривалість програми та організація навчання	загальна тривалість програми ³ : за змішаною формою – 8 днів (4 дні на тиждень); за дистанційною формою – 8 днів (4 дні на тиждень)
Мова(и) викладання	українська
Напрямок(и) підвищення кваліфікації, який (які) охоплює програма	забезпечення післявоєнного відновлення та розвитку України; права людини; застосування міжнародного гуманітарного права в умовах збройного конфлікту; діалог як підхід до вирішення чутливих питань, розв'язання конфліктів; перехідне правосуддя; документування, оцінювання шкоди, завданої постраждалим у зв'язку з конфліктом, з урахуванням гендерного підходу

¹ Форма навчання визначається суб'єктом надання освітніх послуг у сфері професійного навчання (провайдером).

² Під час розроблення власної програми підвищення кваліфікації на основі цієї типової загальної програми суб'єкт надання освітніх послуг у сфері професійного навчання (провайдер) може змінити обсяг програми з урахуванням індивідуальних потреб і професійного досвіду учасників професійного навчання, особливостей їхньої професійної діяльності, специфіки регіону тощо, але не більш як на 20 відсотків.

³ Тривалість програми та організація (режим) навчання може визначатися суб'єктом надання освітніх послуг у сфері професійного навчання (провайдером).

Перелік професійних компетентностей, на підвищення рівня яких спрямовано програму	знання засад застосування міжнародного права прав людини, міжнародного гуманітарного права в умовах збройного конфлікту; знання про забезпечення післявоєнного відновлення та розвитку України; прийняття ефективних рішень; комунікація та взаємодія; впровадження змін; командна робота та взаємодія; сприйняття змін
Розробники програми	Робоча група, склад якої затверджено наказом НАДС від 30 квітня 2025 р. № 60-25: Рикова Людмила, директор Генерального департаменту з питань професійного розвитку державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування Національного агентства України з питань державної служби, голова робочої групи rykova@nads.gov.ua; Горбатюк Світлана, керівник експертної групи з питань розвитку системи професійного навчання Генерального департаменту з питань професійного розвитку державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування Національного агентства України з питань державної служби, кандидат наук з державного управління, секретар робочої групи, horbatiuk@nads.gov.ua; Козорог Олександра, керівниця освітнього департаменту Громадської спілки «Українська Гельсінська спілка з прав людини», o.kozorog@helsinki.org.ua; Кривко Олена, спеціалістка з прав людини Програми розвитку ООН в Україні, olena.kryvko@undp.org; Лінчевський Євген, начальник Відділу захисту критичної інфраструктури Міністерства розвитку громад та територій України, leefire@ukr.net; Лісовська Валентина, завідувач Центру професійного розвитку з питань європейської та євроатлантичної інтеграції Вищої школи публічного управління, v.lisovska@hs.gov.ua; Лихач Юлія, директор Вищої школи публічного управління, кандидат наук з державного управління, y.lykhach@hs.gov.ua; Полігас Олена, завідувач Сектору юридичного забезпечення Національної соціальної сервісної служби України, poligas@nssu.gov.ua; Семьоркіна Олена, експертка аналітичного департаменту Громадської спілки «Українська

	Гельсінська спілка з прав людини», заслужений юрист України, semerkinaom@helsinki.org.ua; Собчук Сергій, державний експерт експертної групи з питань аналізу та координації політик Директорату стратегічного планування, координації політики та євроінтеграції Міністерства соціальної політики України, sisobchuk@gmail.com; Степанян Гайк, координатор проєктів Громадської організації «Всеукраїнська асоціація центрів надання адміністративних послуг», hstepanian13@gmail.com; Терент'єва Анна, професор кафедри адміністративно-правових дисциплін Навчально-наукового інституту психології і права Національної академії внутрішніх справ, доктор наук з державного управління, професор, teren_a@ukr.net; Уласевич Анастасія, керівник експертної групи з питань правосуддя та кримінальної юстиції Директорату правосуддя та кримінальної юстиції Міністерства юстиції України, ulasevycha@gmail.com; Хендель Наталія, провідний науковий співробітник Державної наукової установи «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України», кандидат юридичних наук, доцент, n.v.hendel@gmail.com; Шамрай Наталія, директор Департаменту (Центру) надання адміністративних послуг виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), голова Громадської організації «Всеукраїнська асоціація центрів надання адміністративних послуг», кандидат наук з державного управління, nshamrai2015@gmail.com
2. Загальна мета	
Підвищення рівня обізнаності державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування щодо міжнародної концепції правосуддя перехідного періоду; формування вмінь державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування застосовувати норми міжнародного права прав людини та міжнародного гуманітарного права (в рамках міжнародної концепції правосуддя перехідного періоду) під час формування та реалізації державної політики, застосування методів моніторингу, документування та обліку воєнних та інших міжнародних злочинів, матеріальних та нематеріальних втрат (збитків, шкоди), а також навичок комунікації та взаємодії зі стейкхолдерами щодо застосування принципів та механізмів правосуддя перехідного періоду, вміння вести фасилітовані діалоги з різними стейкхолдерами щодо конфліктогенних питань	
3. Очікувані результати навчання	
За результатами навчання слухачі повинні демонструвати:	
знання	походження, сутності, мети, механізмів

	застосування міжнародної концепції правосуддя перехідного періоду, її зв'язку з міжнародним правом прав людини, міжнародним гуманітарним правом та міжнародним кримінальним правом; особливостей правової експертизи та розроблення проєктів нормативно-правових актів з урахуванням гарантій особам, які постраждали внаслідок збройної агресії російської федерації проти України; методів моніторингу, документування та обліку воєнних злочинів, матеріальних та нематеріальних втрат (збитків, шкоди), завданих збройною агресією російської федерації проти України; ведення фасилітованих діалогів з різними стейкхолдерами щодо конфліктогенних питань
уміння	відрізнити міжнародну концепцію правосуддя перехідного періоду від міжнародного гуманітарного права та міжнародного кримінального права; ідентифікувати принципи та механізми правосуддя перехідного періоду в національних політиках та законодавстві України (починаючи з 90-х років XX століття); ідентифікувати постраждалих осіб (жертв) за критеріями, наведеними в Основних принципах та керівних положеннях ООН, в різних часових періодах та ситуаціях (на прикладах жертв політичних репресій та осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії російської федерації проти України); оцінювати наявність (відсутність) в галузевих політиках та нормативно-правових актах, під час правової експертизи та розроблення проєктів нормативно-правових актів положень про права постраждалих осіб та гарантії їх реалізації (перешкод в реалізації гарантій); планувати та реалізовувати політики на загальнодержавному та місцевому рівнях з урахуванням принципів та механізмів правосуддя перехідного періоду, включаючи заходи з деокупації та реінтеграції деокупованих територій; здійснювати моніторинг, документування та облік воєнних злочинів, матеріальних та нематеріальних втрат (збитків, шкоди)
навички	ідентифікації випадків, в яких необхідно застосовувати принципи та механізми правосуддя перехідного періоду; проведення експертизи проєктів нормативних актів та виявлення потреб постраждалих осіб відповідно принципів перехідного правосуддя;

	виявлення конфліктогенних питань та ведення фасилітованих діалогів з різними стейкхолдерами; комунікації щодо політики застосування міжнародної концепції правосуддя перехідного періоду (в межах компетенції)
4. Викладання та навчання⁴ (методи навчання, форми проведення навчальних занять)	
Змішана форма навчання (дистанційно-очно) включає перегляд відеолекцій, інформаційних матеріалів, виконання завдань, та очний тренінг, який може передбачати такі форми роботи: лекція, тематична дискусія, аналіз ситуацій та розв'язання ситуаційних завдань, індивідуальна та групова робота учасників професійного навчання, опрацювання обов'язкової літератури, тестування. Дистанційна форма навчання включає перегляд відеолекцій, інформаційних матеріалів, виконання завдань та навчання в синхронному режимі шляхом участі у вебінарах за такими формами роботи: лекція, тематична дискусія, аналіз ситуацій та розв'язання ситуаційних завдань, індивідуальна та групова робота учасників професійного навчання, опрацювання обов'язкової літератури, тестування	
5. Ресурсне забезпечення дистанційного навчання	
Назви вебплатформи, вебсайту, електронної системи навчання, через які відбуватиметься дистанційне навчання із зазначенням посилання (вебадреси)	Для дистанційного навчання в синхронному режимі доступ до вебкабінету, відеоконференції тощо надається під час реєстрації
Назва дистанційного етапу/модуля	
6. Оцінювання і форми поточного⁵, підсумкового контролю	
Складові оцінювання та їх питома вага у підсумковій оцінці (%)	Відвідування занять (очно або дистанційно в синхронному режимі) – 60%. Опрацювання обов'язкової літератури, інформаційних та інших матеріалів – 10%. Підсумковий контроль – 30%. Документ про підвищення кваліфікації видається за умови отримання учасником навчання не менше ніж 75% від загальної суми складових оцінювання результатів навчання, обрахованих із урахуванням питомої ваги кожної із них та за умови успішного проходження підсумкового контролю
Форма підсумкового контролю	тестування

⁴ Методи навчання та форми проведення навчальних занять для досягнення результатів навчання, визначених програмою, можуть визначатися суб'єктом надання освітніх послуг у сфері професійного навчання (провайдером).

⁵ Форми та періодичність поточного контролю можуть визначатися суб'єктом надання освітніх послуг у сфері професійного навчання (провайдером).

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ
(для змішаної форми навчання)

Назва теми	Кількість годин				
	загальна кількість годин/ кредитів ЄКТС	у тому числі:			
		аудиторні заняття	дистанційні заняття	навчальні візити	самостійна робота слухачів
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Основні засади міжнародної концепції правосуддя перехідного періоду	4		4		
Тема 2. Забезпечення гарантій постраждалих осіб під час формування політик через імплементацію принципів та механізмів правосуддя перехідного періоду	7	5	2		
Тема 3. Забезпечення гарантій постраждалих осіб під час реалізації політик через імплементацію принципів та механізмів правосуддя перехідного періоду	7	3	2		2
Тема 4. Основи моніторингу, документування та обліку воєнних злочинів, матеріальних та нематеріальних втрат (збитків, шкоди), завданих збройною агресією	5	3			2

російської федерації проти України у діяльності публічних службовців					
Тема 5. Застосування принципів та механізмів правосуддя перехідного періоду під час організації та проведення фасилітованих діалогів з конфліктогенних питань	6	2	2		2
Підсумковий контроль результатів навчання	1	1			
РАЗОМ	30/1	14/0,5	10/0,3		6/0,2

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ
(для дистанційної форми навчання)

Назва теми	Кількість годин				
	загальна кількість годин/ кредитів ЄКТС	у тому числі:			
		аудиторні заняття	дистанційні заняття	навчальні візити	самостійна робота слухачів
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Основні засади міжнародної концепції правосуддя перехідного періоду	4		4		
Тема 2. Забезпечення гарантій постраждалих осіб під час формування політик через імплементацію	7		7		

принципів та механізмів правосуддя перехідного періоду					
Тема 3. Забезпечення гарантій постраждалих осіб під час реалізації політик через імплементацію принципів та механізмів правосуддя перехідного періоду	7		5		2
Тема 4. Основи моніторингу, документування та обліку воєнних злочинів, матеріальних та нематеріальних втрат (збитків, шкоди), завданих збройною агресією російської федерації проти України у діяльності публічних службовців	5		3		2
Тема 5. Застосування принципів та механізмів правосуддя перехідного періоду під час організації та проведення фасилітованих діалогів з конфліктогенних питань	6		4		2
Підсумковий контроль результатів навчання	1		1		
РАЗОМ	30/1		24/0,8		6/0,2

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Тема 1. Основні засади міжнародної концепції правосуддя перехідного періоду

Значення міжнародної концепції правосуддя перехідного періоду для України. Походження міжнародної концепції правосуддя перехідного періоду, її зв'язок з міжнародним правом прав людини, міжнародним гуманітарним правом та міжнародним кримінальним правом. Мета, принципи, основні компоненти та механізми застосування правосуддя перехідного періоду.

Досвід застосування принципів та механізмів правосуддя перехідного періоду в документах ООН, мирних угодах, висновках і звітах миротворчих місій ООН, документах Ради Європи та Європейського Союзу.

Український досвід застосування правосуддя перехідного періоду.

Форми проведення навчальних занять та методи навчання: міні-лекція, тренінг, практична робота, тематична дискусія, вебінар, аналіз ситуацій та розв'язання ситуаційних завдань.

Тема 2. Забезпечення гарантій постраждалих осіб під час формування політик через імплементацію принципів та механізмів правосуддя перехідного періоду

Підхід, що базується на правах людини, та застосування підходу, орієнтованого на жертву, для забезпечення засобів правового захисту особам, які постраждали внаслідок збройної агресії російської федерації проти України (Ризькі принципи).

Врахування принципів та механізмів міжнародної концепції правосуддя перехідного періоду під час планування та проведення реформ у різних галузях та сферах, розробці програм відновлення та розвитку України.

Гарантії постраждалих осіб в принципах правосуддя перехідного періоду.

Врахування гарантій постраждалих осіб при формуванні політик відповідальності винних осіб, забезпечення репарацій постраждалим особам, забезпечення права на правду та меморіалізацію, гарантій неповторення (огляд досвіду прийняття та реалізації законодавства в постконфліктних країнах, діяльність Спеціального доповідача ООН з питань сприяння істині, справедливості, відшкодуванню збитків та гарантіям неповторення щодо проведення експертизи документів політик в постконфліктних країнах).

Особливості комунікації розроблення та адвокації політик, спрямованих на імплементацію міжнародної концепції правосуддя перехідного періоду.

Форми проведення навчальних занять та методи навчання: мінілекція, тренінг, практична робота, тематична дискусія, вебінар, аналіз ситуацій та розв'язання ситуаційних завдань.

Тема 3. Забезпечення гарантій постраждалих осіб під час реалізації політик через імплементацію принципів та механізмів правосуддя перехідного періоду

Застосування публічними службовцями (в межах компетенції) принципів та механізмів міжнародної концепції правосуддя перехідного періоду під час організації та надання послуг (адміністративних, соціальних, послуг нотаріусів, банківських послуг та інших послуг), реалізації програм та проєктів відновлення та розвитку України. Особливості застосування галузевого законодавства щодо постраждалих осіб.

Види та форми надання допомоги постраждалим від сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом (далі – СНПК). Застосування міжнародних правових стандартів та національного законодавства у сфері запобігання, виявлення та реагування на випадки СНПК. Координація діяльності у сфері запобігання, виявлення та реагування на випадки СНПК та надання допомоги постраждалим.

Врахування гарантій постраждалим особам під час реалізації права на правду та меморіалізацію.

Національні програми підтримки постраждалих осіб. Засади створення та функціонування міжнародного компенсаційного механізму.

Особливості комунікації з постраждалими особами щодо реалізації їх гарантій, які забезпечуються через надання послуг.

Діяльність центрів безоплатної правової допомоги у контексті надання допомоги постраждалим особам.

Форми проведення навчальних занять та методи навчання: мінілекція, тренінг, практична робота, тематична дискусія, вебінар, аналіз ситуацій та розв'язання ситуаційних завдань.

Самостійна робота учасників професійного навчання: Публічні послуги для постраждалих категорій населення: виклики та перспективи на місцевому рівні.

Тема 4. Основи моніторингу, документування та обліку воєнних злочинів, матеріальних та нематеріальних втрат (збитків, шкоди), завданих збройною агресією російської федерації проти України у діяльності публічних службовців

Значення документування для формування та реалізації національних політик, що спрямовані на імплементацію міжнародної концепції правосуддя перехідного періоду.

Важливість документування воєнних злочинів для забезпечення невідворотності покарання винних осіб, забезпечення репарацій постраждалим особам, реалізації права на правду і меморіалізації, гарантій неповторення.

Правові засади документування воєнних злочинів, моніторингу, документування та обліку втрат (збитків та шкоди), заподіяних збройною агресією російської федерації проти України.

Значення моніторингу, документування та обліку матеріальних та нематеріальних втрат (збитків, шкоди), завданих збройною агресією російської федерації проти України, для відновлення та реінтеграції деокупованих територій, інших територій України, які постраждали внаслідок збройної агресії російської федерації проти України.

Роль публічних службовців в забезпеченні документування воєнних злочинів, моніторингу, документування та обліку втрат (збитків та шкоди), заподіяних збройною агресією російської федерації проти України. Методики моніторингу, документування та обліку втрат (збитків та шкоди). Електронні ресурси та бази документування.

Основні принципи кваліфікації задокументованих випадків публічними службовцями.

Форми проведення навчальних занять та методи навчання: мінілекція, тренінг, практична робота, тематична дискусія, вебінар, аналіз ситуацій та розв'язання ситуаційних завдань.

Самостійна робота учасників професійного навчання: Вплив документування порушень прав людини на міжнародні рішення щодо агресії РФ проти України. Роль міжнародного моніторингу у формуванні резолюцій ООН та Ради Європи щодо війни в Україні.

Тема 5. Застосування принципів та механізмів правосуддя перехідного періоду під час організації та проведення фасилітованих діалогів з конфліктогенних питань

Місце діалогу в моделі перехідного правосуддя. Функції діалогу в правосудді перехідного періоду: зарубіжний досвід. Конфліктний потенціал української моделі перехідного правосуддя. Особливості діалогової практики в Україні після 2014 року.

Форми проведення навчальних занять та методи навчання: мінілекція, тренінг, практична робота, тематична дискусія, вебінар, творче завдання, аналіз ситуацій та розв'язання ситуаційних завдань.

Самостійна робота учасників професійного навчання: Перехідне правосуддя та діалог: інструменти вирішення конфліктів у практиці публічного управління.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання результатів навчання здійснюється за такими складовими:

- 1) відвідування занять (очно або дистанційно в синхронному режимі) – 60%;
- 2) опрацювання обов'язкової літератури, інформаційних та інших матеріалів – 10%;
- 3) підсумковий контроль – 30%.

Шкала оцінювання визначається суб'єктом надання освітніх послуг у сфері професійного навчання (провайдером) з урахуванням складових та їх частки в загальній оцінці.

Форма підсумкового контролю – тестування.

Документ про підвищення кваліфікації видається за умови набрання учасником професійного навчання не менше ніж 75% від загальної суми складових оцінювання результатів навчання, обрахованих з урахуванням питомої ваги кожної із них та за умови успішного проходження підсумкового контролю.

ЛІТЕРАТУРА, ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ, ОБОВ'ЯЗКОВІ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ, ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

Література та інші інформаційні ресурси

1. Амністія та люстрація: механізми перехідного правосуддя для майбутнього України. Огляд міжнародної практики та національного законодавства: наук.-практ. вид. / Мартиненко О. А., Семьоркіна О. М. Київ, 2020. 84 с. URL: <http://www.ucipr.org.ua/publicdocs/amnesty2020.pdf>.
2. Базове дослідження із застосування правосуддя перехідного періоду в Україні: монографія/за заг. ред. А. П. Буценка, М. М. Гнатовського. К.: «РУМЕС», 2017. 592 с. (с.8-88, 417-428). URL: <https://salo.li/f8de1Bc>.
3. Діалог в моделі правосуддя перехідного періоду: особливості і функції: наук.-практ. вид./Ірина Брунова-Калісецька, Тетяна Кисельова, Олег Мартиненко. – Київ, 2020. – 60 с. URL: <https://salo.li/89F9Ee9>.
4. Кіккас М. Документування воєнних злочинів. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=qe07BmXXOTQ>.
5. Підхід, заснований на правах людини, у змісті та реалізації культурних політик. Аналітичний звіт. Львів, 2020. 112 с. URL: <https://rcfres.org/wp-content/uploads/2020/11/kulturni-polityky.pdf>.

Перелік нормативно-правових актів

1. Про реабілітацію жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років : Закон України від 17 квітня 1991 року № 962-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-12#Text>.
2. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : Закон України від 15 квітня 2014 року № 1207-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text>.
3. Про очищення влади : Закон України від 16 вересня 2014 року № 1682-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-18#Text>.
4. Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки : Закон України від 9 квітня 2015 року № 317-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/317-19#Text>.
5. Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених

збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України : Закон України від 23 лютого 2023 року № 2923-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2923-20#Text>.

6. Про облік інформації про шкоду, завдану особистим немайновим правам фізичних осіб внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України : Закон України від 20 листопада 2024 року № 4071-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4071-20#Text>.

7. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 березня 2021 року «Про Стратегію деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя» : Указ Президента України від 24 березня 2021 року № 117/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/117/2021#Text>.

8. Про затвердження Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації : постанова Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 року № 326. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/326-2022-%D0%BF#top>.

9. Про затвердження Методики визначення шкоди та обсягу збитків, завданих підприємствам, установам та організаціям усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації, а також упущеної вигоди від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності : наказ Міністерства економіки України та Фонду державного майна України від 18 жовтня 2022 року № 3904/1223. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 02 грудня 2022 року за № 1522/38858. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1522-22#Text>.

10. Основні принципи та керівні положення, що стосуються права на правовий захист і відшкодування шкоди для жертв грубих порушень міжнародних норм у сфері прав людини і серйозних порушень міжнародного гуманітарного права. Прийняті резолюцією 60/147 Генеральної Асамблеї ООН від 16 грудня 2005 року. URL: <https://www.un.org/ru/documents/treaty/A-RES-60-147>.

11. Заходи щодо ліквідації спадщини колишніх комуністичних тоталітарних систем. Резолюція 1096 (1996) Парламентської Асамблеї Ради Європи. URL: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=16507>.

12. Міжнародний статут меморіальних музеїв. URL: <https://salo.li/D07d937>.

**Директор Генерального департаменту
з питань професійного розвитку
державних службовців та посадових
осіб місцевого самоврядування**

Людмила РИКОВА